

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.6.15.
COM(2011) 351 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Időközi jelentés a „Polgári jogi jogérvényesülés” finanszírozási program végrehajtásának eredményeiről, valamint minőségi és mennyiségi vonatkozásairól

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	2
A POLGÁRI JOGI JOGÉRVÉNYESÜLÉS PROGRAM KELETKEZÉSE	2
A PROGRAM CÉLKITŰZÉSEI	3
A PROGRAM KÜLÖNBÖZŐ FELLÉPÉSI MÓDJAI	5
A PROGRAM IRÁNYÍTÁSA	6
A BIZOTTSÁGI KEZDEMÉNYEZÉSEK	12
AZ EGYEDI PROJEKTEK	14
A VERSENYJOGI EGYEDI PROJEKTEK	22
A MŰKÖDÉSI TÁMOGATÁSOK	24
MEGÁLLAPÍTÁSOK ÉS AJÁNLÁSOK	25

BEVEZETÉS

A „Polgári jogi jogérvényesülés” egyedi program létrehozásáról szóló, 2007. szeptember 25-i európai parlamenti és tanácsi határozat¹ úgy rendelkezik, hogy a Bizottság legkésőbb 2011. március 31-ig időközi értékelő jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az elért eredményekről és a program végrehajtásának minőségi és mennyiségi vonatkozásairól.

Ez a jelentés a fenti kötelezettségnek tesz eleget. Ismerteti a program 2007. szeptemberi elfogadása óta tett lépéseket, és összegzi a főbb eredményeket.

A program keretében finanszírozott első tevékenységek csak szűk három évvel ezelőtt kezdődtek meg. E tevékenységek közül máig csak néhány fejeződött be. Ebből következően a jelentés alapvetően a program felépítésére és irányítására helyezi a hangsúlyt.

A jelentés ezenfelül néhány olyan kérdést is felvet, melyek a következő pénzügyi programozási időszak előkészítésének középpontjában lesznek.

A javasolt értékelés az alábbiakra épül:

- a Bizottság birtokában lévő statisztikai és költségvetési adatok, valamint az előző finanszírozási program óta a Bizottság által szerzett tapasztalatok;
- a Bizottság politikai tevékenységét alátámasztandó, a program hatékonyságával összefüggő statisztikai és költségvetési adatok, valamint benyomások;
- a program működésének elemzése;
- a tagállamok képviselői zömének részvételével megtartott, teljes mértékben az értékelésnek szentelt, informális programbizottsági ülés alkalmával folytatott eszmecsere. Az ülésre 2011. január 11-én Brüsszelben került sor.

A Bizottság ezenkívül legkésőbb 2014. december 31-ig benyújtja a programot értékelő zárójelentést, amely teljesítménymutatók segítségével megállapítja, hogy a program célkitűzései teljesültek-e.

A POLGÁRI JOGI JOGÉRVÉNYESÜLÉS PROGRAM KELETKEZÉSE

A program korábbi programok sorába illeszkedik: ezek az 1996 és 2000 közötti időszakra szóló Grotius, a polgári-Grotius (2001), az 1999 és 2001 közötti időszakra szóló Schuman, valamint a 2002–2006-os időszakra meghirdetett, a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés megkönnyítését célzó tevékenységekre kialakított általános közösségi keret.

A Grotius program a jogi és igazságszolgáltatási rendszerek kölcsönös megismerésének ösztönzésével a tagállamok közötti igazságügyi együttműködés megkönnyítését célozta. A program a gyakorló jogászoknak szól, és képzések, cserekapcsolatok és tanfolyamok

---

¹ 1149/2007/EK, HL L 257., 2007.10.3., 16. o.

finanszírozását, valamint találkozók szervezését szolgálta, elősegítette tanulmányok és kutatások létrejöttét, valamint az információáramlást.

A Robert Schuman fellépésre az 1999 és 2001 közötti időszakban került sor a tagállamok jogi szakmáinak a közösségi jogra való ráhangolását szolgáló kezdeményezések ösztönzése és támogatása céljából. Általános célként a közösségi jog alkalmazásának Uniószerter történő fokozatos javítását tűzte ki.

A Bizottság ezután a 2002-2006-os időszakra a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésről szóló újabb keretprogram létrehozását javasolta. Az újabb programot a Tanács 2002 tavaszán fogadta el. A hangsúly most főként a konkrétabb eredményeket hozó fellépésekre, valamint a program célkitűzéseivel és az Európai Tanács tamperei ülésén elfogadott következtetések prioritásaival való szorosabb kapcsolat szükségességére helyeződött. A program legfőbb újdonsága a nem kormányzati szervezetek, valamint a Bizottság kezdeményezésére indított fellépések finanszírozásának a lehetősége volt.

2005. április 6-án a Bizottság közleményt adott ki az Európai Parlament és a Tanács számára a 2007-2013-as időszakra szóló „Alapvető jogok és jogérvényesülés” elnevezésű keretprogram kialakítása céljából. A keretprogram négy határozati javaslatból állt, melyek között volt a „Büntetőjogi jogérvényesülés” elnevezésű egyedi program létrehozására irányuló tanácsi határozati javaslat, valamint a Polgári jogi jogérvényesülés programját létrehozó európai parlamenti és tanácsi határozat.

E két program olyan európai igazságszolgáltatási térség létrehozását célozza, amely az igazságügyi határozatok kölcsönös elismerésének elvén, a polgári jogi vagy büntetőjogi ügyekben az igazságügyi hatóságok közötti együttműködésen, valamint a bizalom légkörének kialakításán nyugszik. A programok ezenkívül az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésnek, következképpen az európaiak életének a megkönnyítését is célozzák, valamint azt, hogy az „érintetteket” és a civil társadalmat bevonják az igazságszolgáltatással kapcsolatos együttgondolkodásba.

A „büntetőjogi jogérvényesülés” és a „polgári jogi jogérvényesülés” azért különül el, mert különböző jogalapokon nyugszik (az első az EUSZ 31., a második az EUMSZ 61. cikkén), irányítási módszereik azonban hasonlóak, ami lehetővé teszi, hogy az egészet bizonyos egységesség jellemezze.

A Polgári jogi jogérvényesülés program elfogadására csak késve, 2007. szeptember végén, együttdöntési eljárásban került sor, ami késleltette a pályázati felhívások kiírását és a projektek kiválasztását; ezt az időbeli lemaradást azonban a program azóta behozta.

A PROGRAM CÉLKITŰZÉSEI

A program fő célkitűzéseit az igazságügyi együttműködés előmozdítását szolgáló fellépések finanszírozása alkotja a polgári ügyek terén egységes európai igazságszolgáltatási térség megteremtéséhez való hozzájárulás céljából. A célkitűzések konkrétabban a következőkre irányulnak:

- az igazságügyi együttműködés elősegítése a polgári ügyek terén egységes európai igazságszolgáltatási térség megteremtéséhez való hozzájárulás céljából;

- a határon átnyúló polgári eljárások megfelelő lefolytatását akadályozó tényezők kiküszöbölésének elősegítése a tagállamokban;
- a magánszemélyek és a vállalkozások mindennapi életének, illetve működésének megkönnyítése annak lehetővé tétele révén, hogy – különösen az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésük javításával – jogukat az Európai Unió teljes területén érvényesíthessék;
- az igazságügyi és közigazgatási hatóságok és a jogi szakmák közötti kapcsolatok, információcsere és hálózatépítés erősítése – többek között az igazságügyi képzések ösztönzése révén – az említett hatóságok és jogi szakmák közötti jobb kölcsönös megértés céljából.

Minden évben új munkaprogram készül, és új pályázatok kiírására kerül sor. A munkaprogram és a pályázatok a pályázatok tekintetében részletezik az adott év prioritásait, valamint a kiválasztási eljárás minden szakaszát.

- 2007-ben azonban semmilyen különleges prioritás meghatározására nem került sor.
- 2008-ban és 2009-ben az intézkedések támogatása során a program az e-igazságszolgáltatásra helyezte a hangsúlyt.
- 2010-ben a program általános prioritásként újból az e-igazságszolgáltatást, valamint az igazságügyi szakemberek képzését határozta meg.
- 2011-re számos prioritást fogadtak el.

Pontos prioritások meghatározása csak növelheti a program hatékonyságát. A prioritások azonban csak iránymutatásszerűeknek tekintendők: az éves munkaprogramok ugyanis úgy rendelkeznek, hogy a prioritásként meghatározott területekbe nem illeszkedő innovatív programok sem szenvedhetnek hátrányt. Más szóval meglehetősen elméleti prioritásokról van szó.

Az éves munkaprogramok a közösségi társfinanszírozás mértékét, valamint azon legkisebb és legnagyobb értékeket is meghatározzák, melyeken belül a finanszírozás megadható.

A társfinanszírozási arányt minden évre a támogatható költségek 80 %-ában határozták meg, míg az előző program esetében ez csak 60 % volt. 2009-től kezdve viszont az 50 000 és a 200 000 eurós határ 75 000 és 500 000 euróra emelkedett.

A program többek között a gyakorló jogászoknak, a nemzeti hatóságoknak és általában az uniós polgároknak szól.

A program nyitott az állami vagy magánintézmények és szervezetek előtt, ideértve a szakmai szervezeteket is, valamint az egyetemeket, a kutatóintézeteket, a jogi és igazságügyi képzést nyújtó intézményeket, a gyakorló jogászokat, a nemzetközi szervezeteket és a tagállamok nem kormányzati szervezeteit is.

A program Dánia kivételével nyitott a tagállamok előtt. A csatlakozó és tagjelölt országok, valamint a stabilizációs és társulási folyamatban részt vevő nyugat-balkáni államok bizonyos feltételekkel részt vehetnek a programban.

A PROGRAM KÜLÖNBÖZŐ FELLÉPÉSI MÓDJAI

A program különféle fellépési módokról rendelkezik, közöttük az alábbiakról:

- A Bizottság által kezdeményezett fellépések

Ezek a Bizottság által kezdeményezett egyedi fellépések, úgymint tanulmányok és kutatások, közvélemény-kutatások és felmérések, mutatók és közös módszertanok kialakítása, adatok és statisztikák gyűjtése, kidolgozása és terjesztése, szemináriumok, konferenciák és szakértői találkozók, nyilvános kampányok és rendezvények szervezése, weboldalak fejlesztése és karbantartása, tájékoztató anyagok készítése és terjesztése, nemzeti szakértői hálózatok támogatása és igazgatása, elemző, ellenőrző és értékelő tevékenységek.

A Bizottság itt közbeszerzésekhez folyamodik.

- Egyedi projektek

Ezek tagállami hatóság vagy bármely más tagállami szerv, illetve nemzetközi szervezetek vagy nem kormányzati szervezetek által benyújtott, és minden esetben vagy legalább két tagállam, vagy legalább egy tagállam és egy csatlakozó vagy tagjelölt ország részvételével végrehajtott egyedi, közösségi érdekű transznacionális projektek.

A program tevékenységeiben a következő országok vehetnek részt: a csatlakozó országok, a tagjelölt országok, valamint azon nyugat-balkáni országok, melyek részesei a stabilizációs és társulási folyamatnak, a velük megkötött vagy megkötendő társulási megállapodásokban vagy azok kiegészítő jegyzőkönyveiben az európai programokban történő részvétellel kapcsolatban meghatározott feltételeknek megfelelően. E jelentés benyújtásának időpontjában a programban történő részvételhez előírt feltételeknek egyetlen harmadik ország sem felelt meg.

NB: Minden évben 800 000 EUR összeg van elkülönítve gyakorló jogászoknak az európai versenyjog területén történő képzését szolgáló egyedi projektek finanszírozására. E tevékenység külön pályázati felhívások tárgyát képezi.

- Működési támogatások

A program a benne megfogalmazott általános célkitűzéseknek megfelelően és az éves munkaprogramokban előírt feltételekkel finanszírozhatja nem kormányzati szervezetek vagy más, általános európai érdekű célkitűzéseket követő szervek tevékenységét.

Később látni fogjuk, hogy e rendelkezés kissé homályos megfogalmazása bizonyos nehézségeket okozott.

- A jogalapban említett szervek

A program működési támogatásról rendelkezik az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsok európai hálózatának és az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai elnökei hálózatának állandó munkaprogramjaival kapcsolatos kiadások társfinanszírozásához, amennyiben a kiadások általános európai érdekű célkitűzés megvalósítása során merülnek fel.

- Az Európai Igazságügyi Hálózat

A programnak rendeltetése továbbá a 2001/470/EK tanácsi határozattal létrehozott, polgári és kereskedelmi ügyekkel foglalkozó Európai Igazságügyi Hálózat működésének elősegítése.

A PROGRAM IRÁNYÍTÁSA

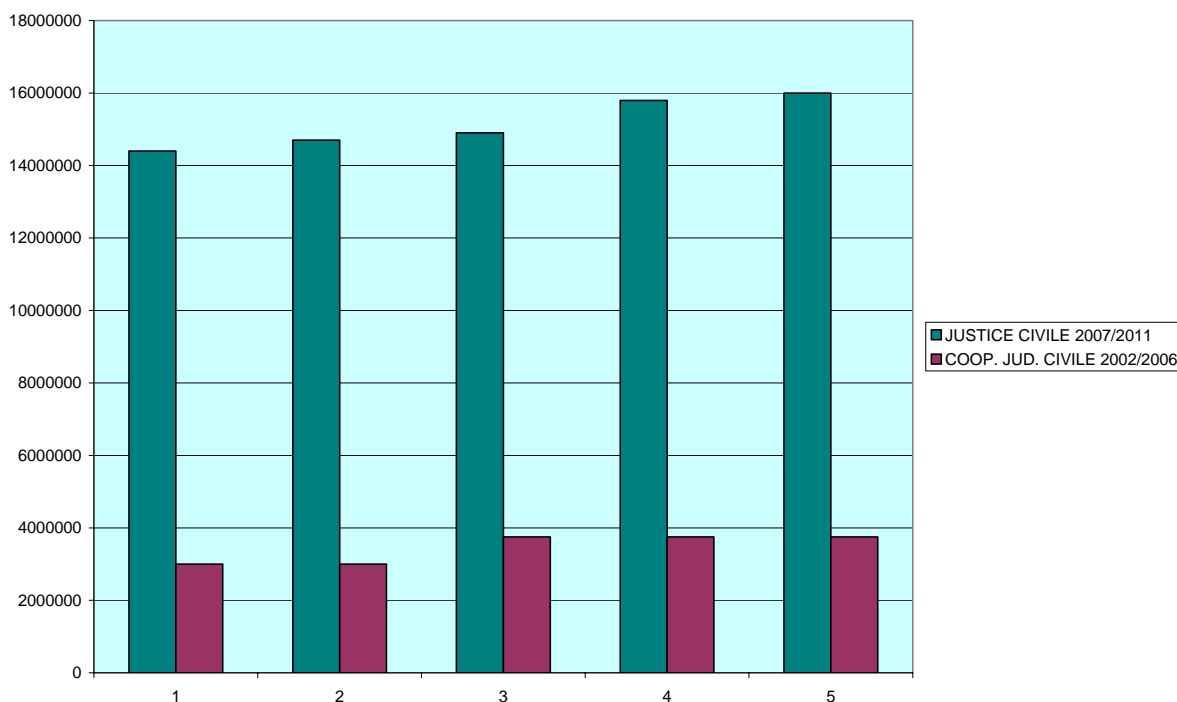
- A pénzügyi források

A pénzügyi programozás a következő (millió EUR):

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Összesen
Polgári jogi jogérvényesítés	14,4	14,7	15,3	15,8	16,0	16,5	17,1	109,3

A vonatkozó költségvetési jogcímcsoport a 18 06 07.

A Polgári jogi jogérvényesítés program az előző programhoz viszonyítva erőteljesen növekvő pénzügyi támogatásban részesül. Az alábbi diagram a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködési program 5 éve, valamint a jelenlegi program első 5 éve támogatása közti eltéréseket mutatja. Nem szabad azonban szem előtt téveszteni, hogy a jelenlegi program az Európai Igazságügyi Hálózat működtetésével, valamint a Versenypolitikai Főigazgatóság irányítása alá tartozó versenypolitika területén megvalósított konkrét intézkedések működtetésével összefüggő kiadásokat is tartalmazza (ez évente 800 000 eurót tesz ki).

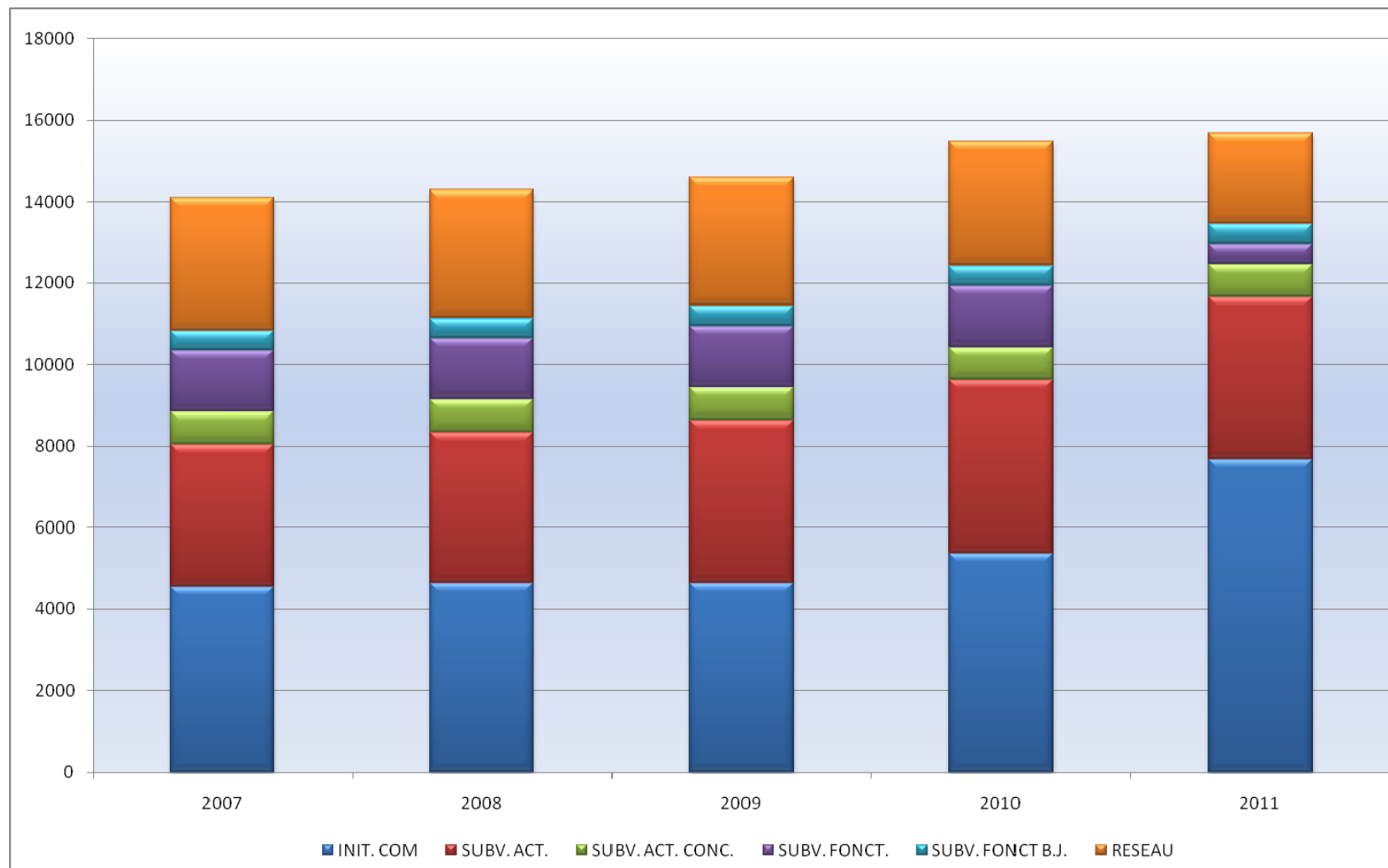
Vert: Polgári jogi jogérvényesülés 2007-2011

Rouge: Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben 2002-2006

A következő oldalon szereplő diagram a rendelkezésre álló költségvetésnek az egyes tevékenységekre történő éves programleosztását ábrázolja.

Figyelmet érdemel a program magvát alkotó intézkedési támogatások (egyedi transznacionális projektek) számára fenntartott, mindent összevetve szerény előirányzat.

A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ KÖLTSÉGVETÉS MEGOSZLÁSA TEVÉKENYSÉGFAJTÁNKÉNT

Bleu: Bizottsági kezdeményezés

Rouge: Intézkedési támogatás

Vert: Versenypolitikai intézkedési támogatás

Violet: Működési támogatás

Bleu ciel: Jogalapban említett szervek működési támogatása

Orange: Hálózat

- Egy projekt életciklusa

Mint sok más európai program, a Polgári jogi jogérvényesülés program is meghatározott életciklus mentén zajlik, legalábbis ami a több évre terjedő „egyedi projekteket” illeti. Az életciklus az első évben egy éves munkaprogrammal indul.

A munkaprogramot a Bizottság állítja össze, melyet az irányítási eljárás értelmében a programbizottság segít. A 2011. január 11-én tartott informális találkozón a tagállamok képviselői valamennyien kifejezték azon kívánságukat, hogy szeretnének szorosabban bekapcsolódni a munkaprogramra vonatkozó döntéshozatalba, amely finanszírozási döntéssel egyenértékű, valamint a projektek kiválasztásába is, még akkor is, ha ebben a vonatkozásban a bizottság csak a tanácsadó bizottsági eljárás alapján járhat el.

A munkaprogram összeállítása után kerül sor a pályázati felhívások kiírására, a legmegfelelőbb projektek kiválasztására, a szerződéskötésre és az első kifizetésekre. A második év a projektmegvalósítás ideje. A tevékenységi időtartam végén (mely legfeljebb 2 év lehet) a projektfelelősöknek még 3 hónap áll a rendelkezésükre ahhoz, hogy benyújtsák a zárójelentést és az elszámolást. Vagyis egy n évben kiírt pályázat esetében a záró kifizetésekre az $n+2.$, illetve az $n+3.$ évben kerül sor.

A pályázat tartalmi része egyrészt az éves munkaprogramban rögzített új (a polgári jogi jogérvényesülés területén megtett közösségi előrelépésekkel kapcsolatos) prioritások, másrészt az előző évek tapasztalatainak figyelembevétele érdekében minden évben kiigazításra kerül.

A kiválasztási eljárás – mely igen hosszúnak tűnhet, ugyanis a pályázati kiírás közzététele és a támogatási szerződések aláírása között mintegy 8 hónap telik el – egyes szakaszai a következők:

A pályázatok beérkezési határideje legkésőbb a pályázati felhívásban megjelölt időpont. A pályázóknak 2008 óta a Priamos névre keresztelt informatikai rendszer segítségével kell kitölteniük a formanyomtatványukat, és csatolniuk az összes szükséges dokumentumot.

A rendszer használata lehetővé teszi a papíralapú ügyintézés elkerülését (például több értékelő dolgozhat egyszerre egy pályázaton), valamint a pályázatok elveszésének és a beérkezési időpontra vonatkozó reklamációknak a megelőzését.

A pályázatokat bizottsági tisztségviselőkből álló bírálóbizottság tanulmányozza át, és ellenőrzi egymás után az alábbiakat:

- kizárási és támogathatósági kritériumok
- kiválasztási kritériumok
- odaítélési kritériumok (a tulajdonképpeni értékelés).

A fenti kritériumokat a pályázati felhívások részletesen tartalmazzák; erre példa a 2. melléklet (2010. évre vonatkozó munkaprogram és pályázati felhívás).

Amennyiben a pályázatok megfelelnek a támogathatósági és a kiválasztási kritériumoknak, a bizottság értékeli, valamint a különböző odaítélési kritériumok függvényében osztályozza a pályázatokat.

A bizottság a támogatható pályázatokat a megszerzett osztályzatok alapján csoportosítja, és a rendelkezésre álló költségvetés keretein belül megjelöli azokat, melyeknek javasolja a kiválasztását.

Az alaphatározatban írt tanácsadó bizottság összeül, hogy megvitassa a fent említett javaslatot. A 2007-re, 2008-ra, 2009-re és 2010-re beadott pályázatok kapcsán a bizottság eddig konszenzusos kedvező véleményt adott a hozzá benyújtott pályázatokról.

Előfordulhat, hogy az üléseket írásos eljárás váltja fel.

A Bizottság összeállítja a társfinanszírozásra elfogadott pályázatok listáját („Award decision”). A lista tartalmazza a minden egyes támogatásnak megfelelő legnagyobb összegeket. Ezek az összegek módosulhatnak akkor, ha a pályázók által benyújtott költségvetések nem teljes mértékben támogathatóak, vagy nem helyesen állították össze őket.

Amint egy teljes mértékben támogatható költségvetés átkerül a Bizottsághoz, lekötik a szükséges előirányzatokat, a potenciális kedvezményezettnek pedig megküldik a támogatási megállapodást. Miután ezt mindkét fél aláírja, kezdődhet a tevékenység, és folyósítják az első részletet, mely jelenleg 70 %.

Az intézkedések általában 12-24 hónapig tartanak; az időtartam vagy a támogatási megállapodás utolsó fél általi aláírását követő hónap első napjától, vagy adott esetben a kedvezményezett által választott másik időponttól veszi kezdetét.

A tevékenység egész ideje alatt a projektet egy bizottsági tisztviselő felügyeli, aki intézi a kedvezményezett által felvetett valamennyi kérdést.

A kedvezményezettek által a projektjük megvalósítása folyamán felvetett kérdések zöme a költségvetéssel kapcsolatos (egyes költségek növekedése vagy a költségek átmozgatása az egyes tételek között).

Gyakran megesik, hogy a kedvezményezettek meg kívánják hosszabbítani a projekt időtartamát, akár azért, mert nem sikerült az összes tervezett tevékenységet megvalósítaniuk, akár azért, mert gondjuk volt a konferenciák/szemináriumok megszervezésével, avagy az összes résztvevőnek/felszólalónak egy adott időpontra történő összehívásával.

Időnként egy projektben érdekelt partner úgy dönt, hogy kivonul a projektből, és ezzel veszélybe sodorja a projekt végrehajtását.

A másik probléma, mellyel a projektvezetők gyakran szembe kerülnek, a személyi változások (betegség, szülési szabadság stb. miatt).

Ezek után a kedvezményezett a fellépés befejeződését követő három hónapon belül eljuttatja a Bizottsághoz a projekt szakmai és pénzügyi vetületeit taglaló zárójelentést, valamint a végső kifizetésre vonatkozó kérelmet.

Az egyenlegkifizetésre 45 napon belül kerül sor azt követően, hogy a Bizottság jóváhagyta a fenti dokumentumokat.

A projektek ellenőrzése több lépésben történik.

A kiválasztási folyamat alkalmával: a Bizottság pénzügyi szolgálatai ellenőrzik, hogy a költségvetések támogathatóak-e, és helyesen állították-e össze őket. Ha ez nem így történt, a hiba kijavítása céljából felveszik a kapcsolatot a kérelmezővel; támogatási megállapodást csak akkor ajánlanak ki, ha a költségvetési oldalról megegyezés születik.

A projektek lebonyolítása folyamán egy bizottsági tisztviselő részt vehet például olyan tevékenységekben, mint konferenciák és szemináriumok. Köztes jelentést viszont nem kell készíteni.

A projektek lezárultával a fennmaradó összegnek a kedvezményezett részére történő kifizetésére csak a zárójelentés Bizottság általi jóváhagyását követően kerülhet sor, legyen szó tartalmi avagy pénzügyi vonatkozásokról.

A pénzügyi szolgálatok különösen a jelentéshez mellékelt bizonylatokat (számlákat stb.) ellenőrzik, mégpedig mintavételi módszerrel.

A BIZOTTSÁGI KEZDEMÉNYEZÉSEK

A vizsgált időszak alatt a Bizottság kezdeményezésére indított fellépések a következők voltak:

- Az előző program jóvoltából létrehozott weboldalak és adatbázisok karbantartása

Az Európai Igazságügyi Atlasz interneten elérhető adatbázis-formájú informatikai eszköz, mely az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén hozzáférhető. Célja felhasználóbarát hozzáférést nyújtani a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködést érintő információkhoz.

Az Atlasz a szakemberek és a polgárok számára lehetővé teszi, hogy könnyen kiválaszthassák, hogy konkrét esetben melyik lesz az az illetékes hatóság, amelyhez különösen az alábbi ügyekben fordulhatnak:

- területi illetékességgel rendelkező bíróságok megtalálása,
- bírósági és bíróságon kívüli iratok továbbítása és kézbesítése,
- bizonyításfelvétel,
- bírósági határozatok végrehajtása, valamint
- más egyéb kérdések.

Ezenfelül a kapcsolódó eljárásokat az Atlasz a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíti azáltal, hogy a felhasználó hozzáférést kap a különböző jogi eszközök alkalmazásának keretében kitöltendő különböző formanyomtatványokon alapuló informatikai eszközhöz.

A JURE az Európai Bizottság által kifejlesztett adatbázis, mely egyrészt az Európai Unió Bírósága esetjogára, másrészt a tagállami bíróságokra, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 21-i 44/2001/EK tanácsi rendelet értelmezésére, végül pedig az 1968. évi Brüsszeli Egyezményre és az 1988. évi Luganói Egyezményre vonatkozó információk tárháza.

Olyan hathatós keresési eszközzel van szó, melynek fő rendeltetése a teljes és rendszeresen frissített információkhoz történő hozzájutás megkönnyítése. Az itt tárolt információkhoz mindenki, köztük az Unió valamennyi jogi szakembere is, ingyenesen hozzáférhet.

Az adatbázisban tárolt ítéletek kivonatai németül, angolul, franciául, valamint az ítélet eredeti nyelvén állnak rendelkezésre.

A JURE folyamatos frissítése a jogi ágazat szakembereinek az Európai Bizottság által lektorált hozzájárulásai alapján történik.

- Tanulmányok

A Bizottság a Polgári jogi jogérvényesülés programon keresztül számos tanulmány elkészítését finanszírozta, többek között az alábbiakat:

A svájci Összehasonlító Jogtudományi Intézet gondozásában egy tanulmányt a külföldi jognak a bíróságok és a bíróságon kívüli hatóságok általi alkalmazásáról. A tanulmány annak eldöntését hivatott segíteni, hogy európai szinten kívánatos-e ennek a témakörnek a közös megközelítése, és ha igen, akkor milyen fellépéseket lehet foganatosítani.

Az örökbefogadásról szóló másik tanulmány feltérképezi a 27 tagállamban e témában meglévő jogszabályi rendelkezéseket, eljárásokat és gyakorlatokat, valamint a nemzetközi örökbefogadásra vállalkozó európai polgárok elé esetleg gördülő akadályokat. A tanulmány mérlegelni fogja az utóbb említett esetben alkalmazandó európai eljárás létrehozásának a lehetőségét.

A költségmentességről szóló tanulmány szerzői az e témára vonatkozó 2003. évi irányelv, valamint az 1980. évi hágai egyezmény alkalmazását fogják vizsgálni.

Egy folyamatban lévő másik tanulmány a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló „Róma I.” rendeletben előírt bizottsági jelentést hivatott előkészíteni.

Végül egy tanulmányt nemrég nyújtottak be a Bizottsághoz, melynek témája a határon átnyúló adósságbehajtás; a tanulmány a biztosítási intézkedést elrendelő határozatra vonatkozó bizottsági javaslat előkészítését célozza.

- Népszerűsítő és tájékoztató tevékenységek

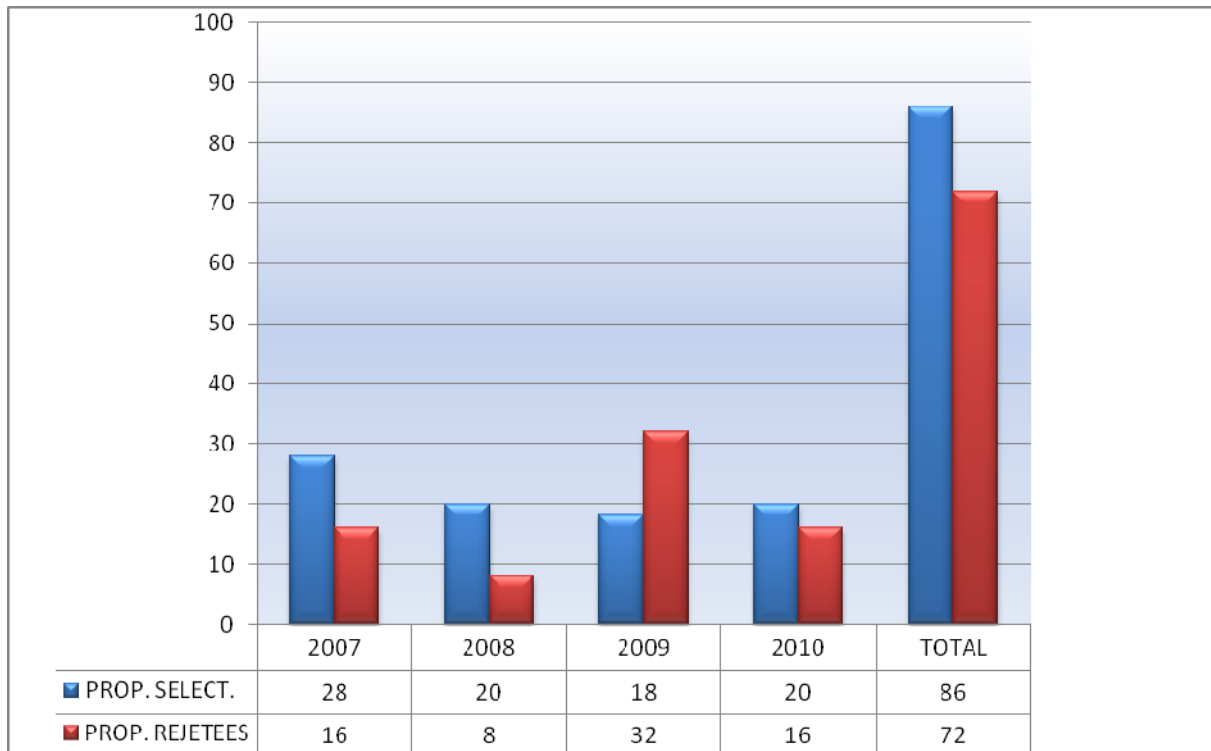
A „Polgári jogi jogérvényesülés európai napja”, mely az Európa Tanáccsal karöltve minden év október 25-én kerül megrendezésre, lehetővé teszi a nagyközönség számára, hogy megismerkedjen a polgári jogi igazságszolgáltatás működésével, következképpen megkönnyíti a polgárok számára az első- és másodfokú bíróságokhoz való hozzáférést. 2007 óta e kezdeményezés az „Igazság Kristálymérlege” díj átadásával párosul.

- Konferenciák

2009 januárjában például a Bizottság és a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia közös családjogi konferenciát rendezett.

AZ EGYEDI PROJEKTEK

2007-től 2010-ig 158 transznacionális egyedi projektpályázat érkezett be, ebből 86-ot fogadtak el, 72-t pedig elutasítottak.

2007 2008 2009 2010 Összesen

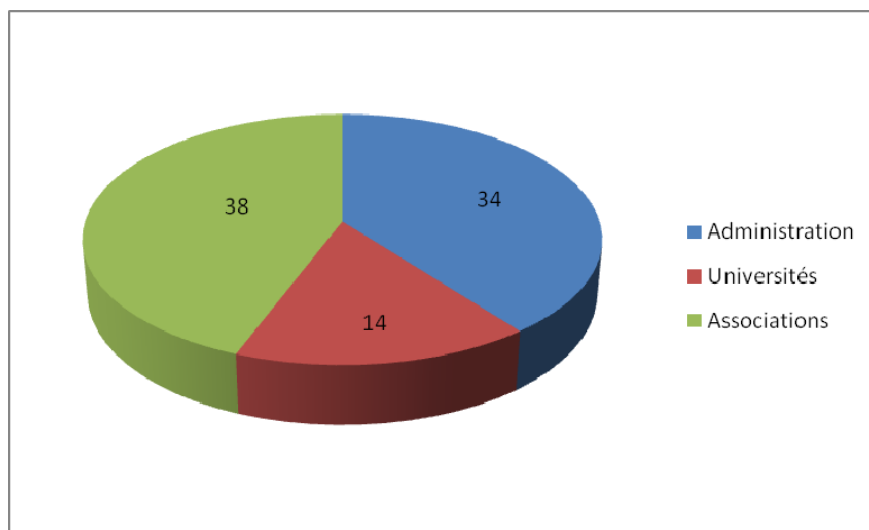
Bleu: Elfogadott projektek

Rouge: Elutasított projektek

A projektek különböző témák széles skáláján mozogtak, melyek lehetővé tették a polgári jogi jogérvényesülés majd' minden területének lefedését. A leggyakrabban tárgyalt témák a mediáció és az e-igazságszolgáltatás.

- Kedvezményezett-típusonként való megoszlás:

Az alábbi diagram az elfogadott projektek kedvezményezett-típusonként való megoszlását ábrázolja:

Bleu: Közigazgatás

Rouge: Egyetemek

Vert: Egyesületek

- Földrajzi megoszlás

A programban részt vevő 26 tagállamból (Dánia nem vesz részt) 19 tagállam szervezetei nyújtottak be egyedi projektpályázatokat, és legalább egy pályázatuk elfogadásra került.

Dánia és Ciprus kivételével valamennyi tagállam akár projektvezetőként, akár partnerként legalább egy alkalommal bekapcsolódott valamilyen projektbe.

E földrajzi kiegyensúlyozottságot mindemellett árnyalni kell: a 2007 óta beérkezett és elfogadott projekteknek valamivel több mint kétharmadát mindössze öt ország (Németország, Olaszország, Spanyolország, Belgium és Franciaország) szervezetei nyújtották be. Ezenkívül az említett országok szervezetei azok, melyek a leggyakrabban vesznek részt partnerként mások által irányított projektekből.

A program kezdete óta minden részvételi szinten a német szervezetek képviseltetik a legjobban magukat. Az előző program folyamán viszont általánosságban az olasz szervezetek képviseltették a leggyakrabban magukat.

Az is megfigyelhető, hogy egyes országok, mint például Ausztria, Észtország, Hollandia, Portugália vagy Románia sokszor vannak jelen partnerként.

Egy projekt átlagban háromnál alig több, különböző országokbeli partnert fog össze, melyek között van a projektvezető is.

	PROPOSITIONS	PROJECT LEADER	PARTENAIRE	PARTICIPATION
BE	16	14	14	28
BG	2	1	9	10
CZ	3	3	7	10
DA	0	0	0	0
DE	24	14	26	40
EE	0	0	12	12
IE	2	1	0	1
GR	1	1	0	1
ES	19	12	13	25
FR	10	6	15	21
IT	22	11	20	31
CY	0	0	0	0
LV	4	2	6	8
LT	3	3	4	7
LU	0	0	2	2
HU	5	4	7	11
MT	0	0	3	3
NL	7	2	13	15
AT	7	5	15	20
PL	3	1	10	11
PT	0	0	13	13
RO	2	2	10	12
SI	3	1	7	8
SK	0	0	5	5
FI	0	0	3	3
SE	2	2	0	2
UK	3	1	8	9
total	138	86	222	

Pályázatok

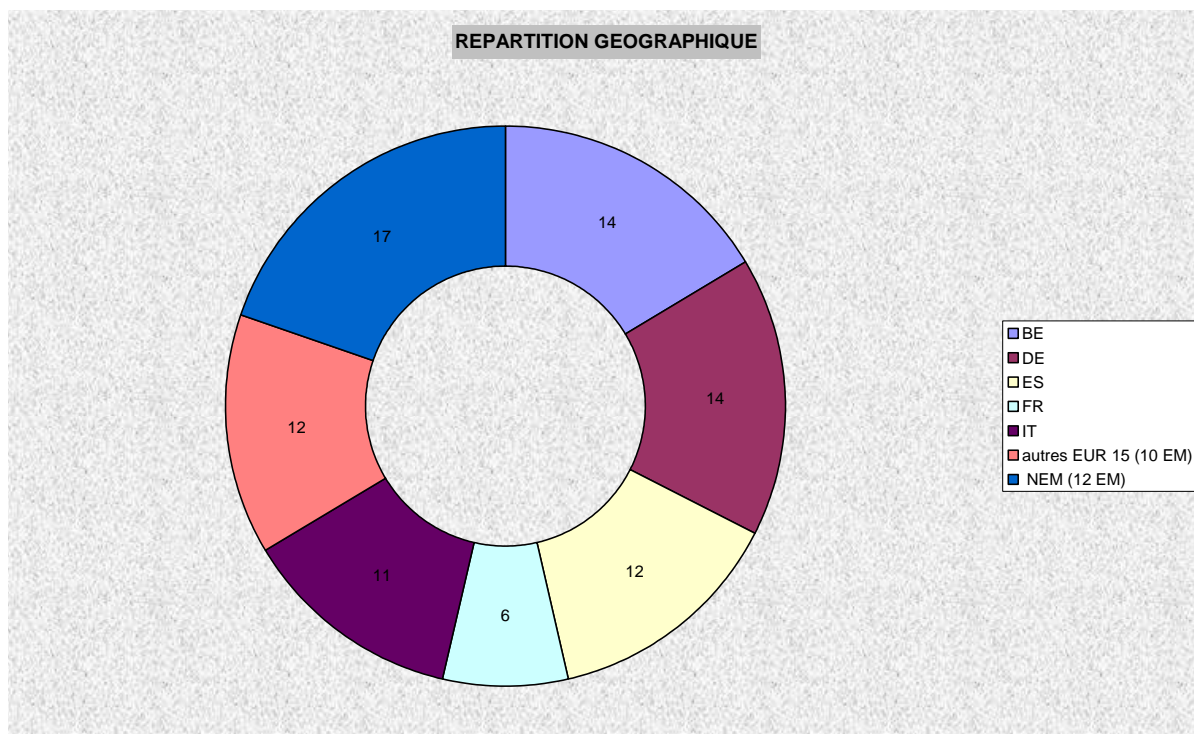
Projektvezető

Partner

Részvétel

Összesen

Az alábbi diagramok az elfogadott projektek földrajzi megoszlását ábrázolják:

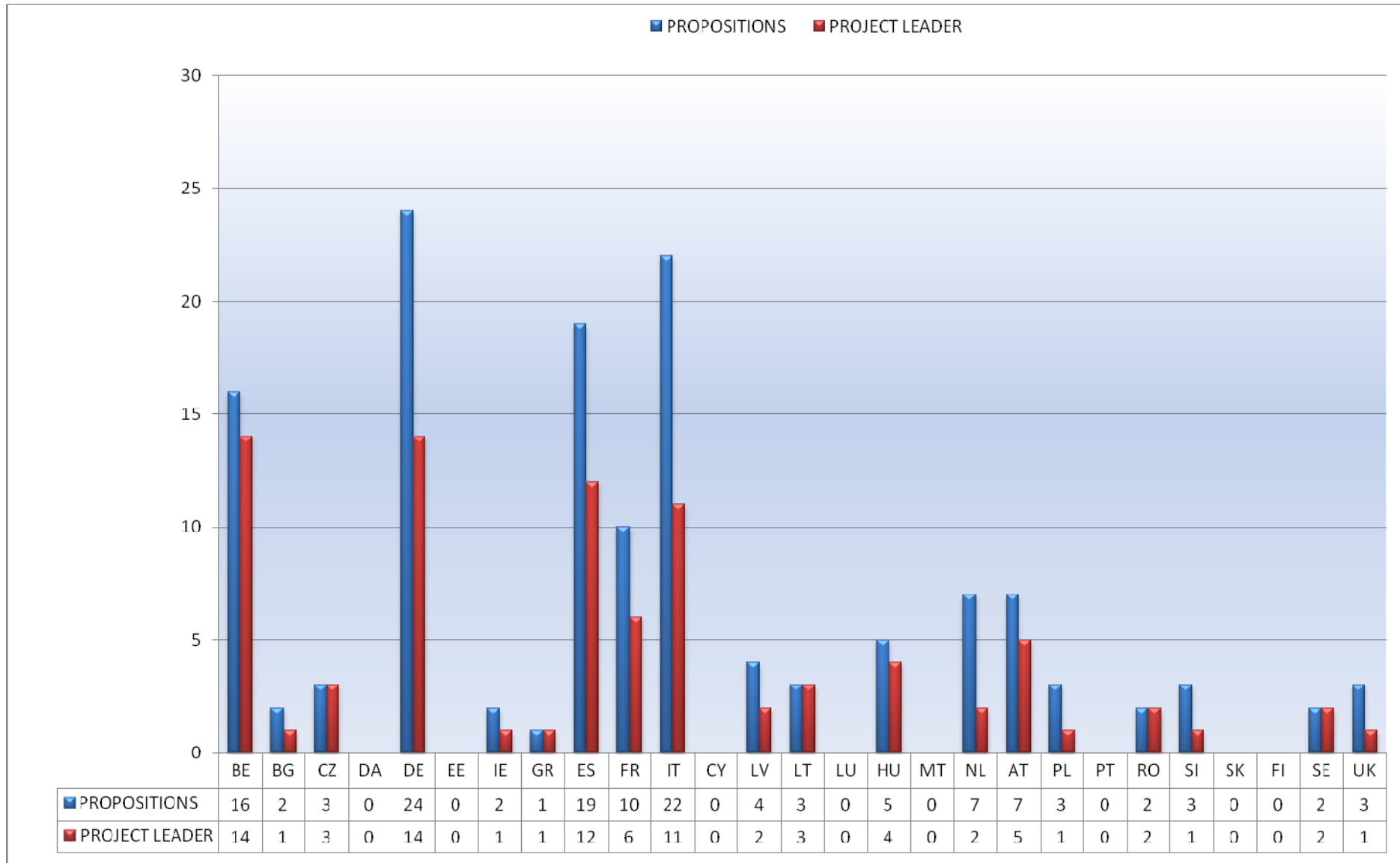

Gris: Földrajzi megoszlás

BE, DE, ES, FR, IT

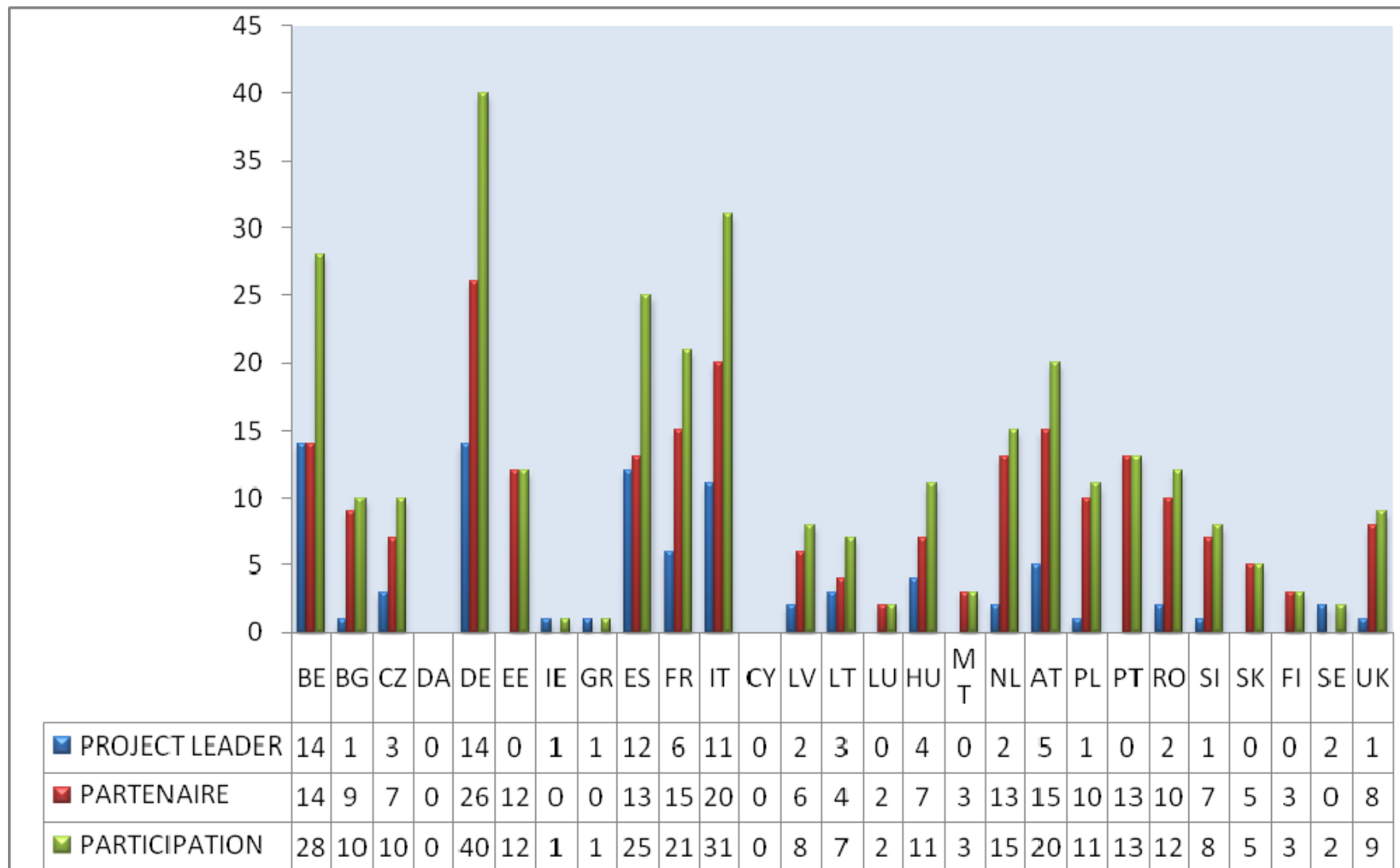
EU-15 egyéb (10 tagállam)

Új uniós tagállamok (EU-12)

Bleu: Pályázatok

Rouge: Projektvezető

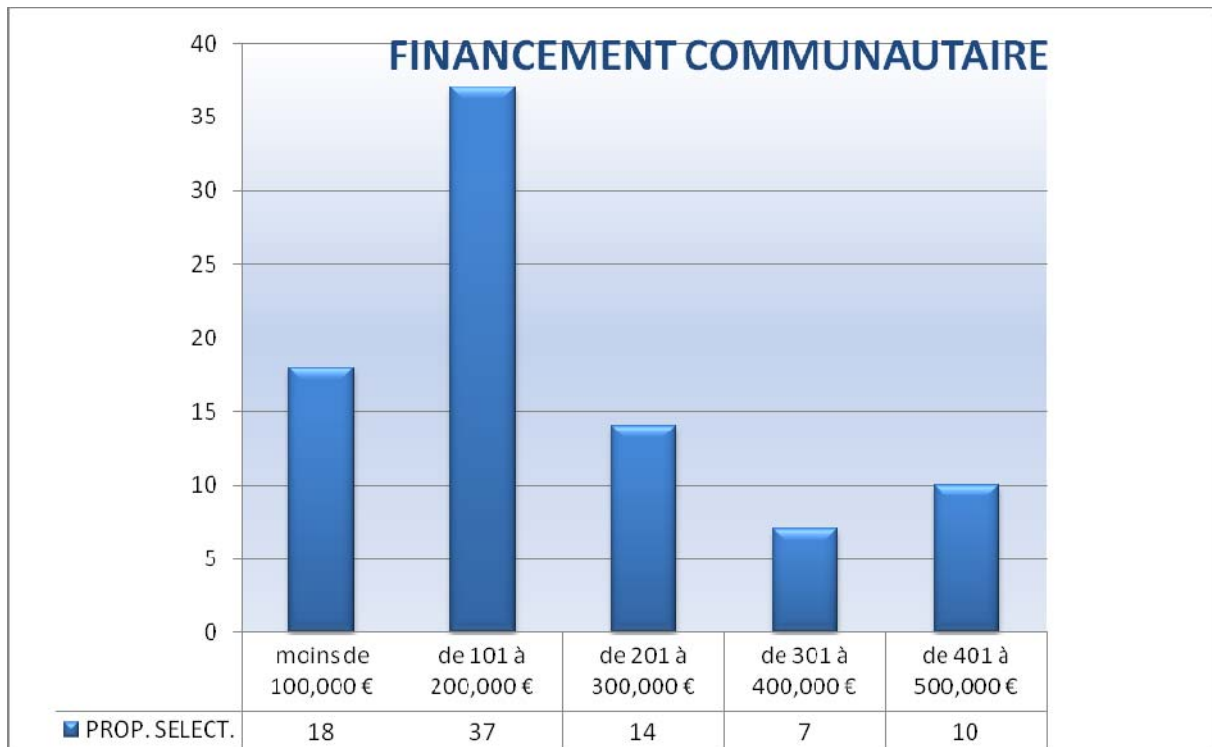
Bleu: Projektvezető

Rouge: Partner

Vert: Részvétel

- Költségvetésenkénti megoszlás

Az alábbi diagram a nyújtott társfinanszírozás értéke alapján mutatja az elfogadott projektek megoszlását. Azon projektek túlsúlya, melyeknek az európai társfinanszírozása 101 000 és 200 000 EUR között van, azzal magyarázható, hogy az első két év munkaprogramjai a társfinanszírozás felső határát 200 000 euróban határozták meg.

Titre: Közösségi finanszírozás

Bleu: Elfogadott pályázatok

Colonnes: 100 000 EUR-nál kevesebb, 101 000-200 000 EUR, 201 000-300 000 EUR, 301 000—400 000 EUR, 401 000-500 000 EUR

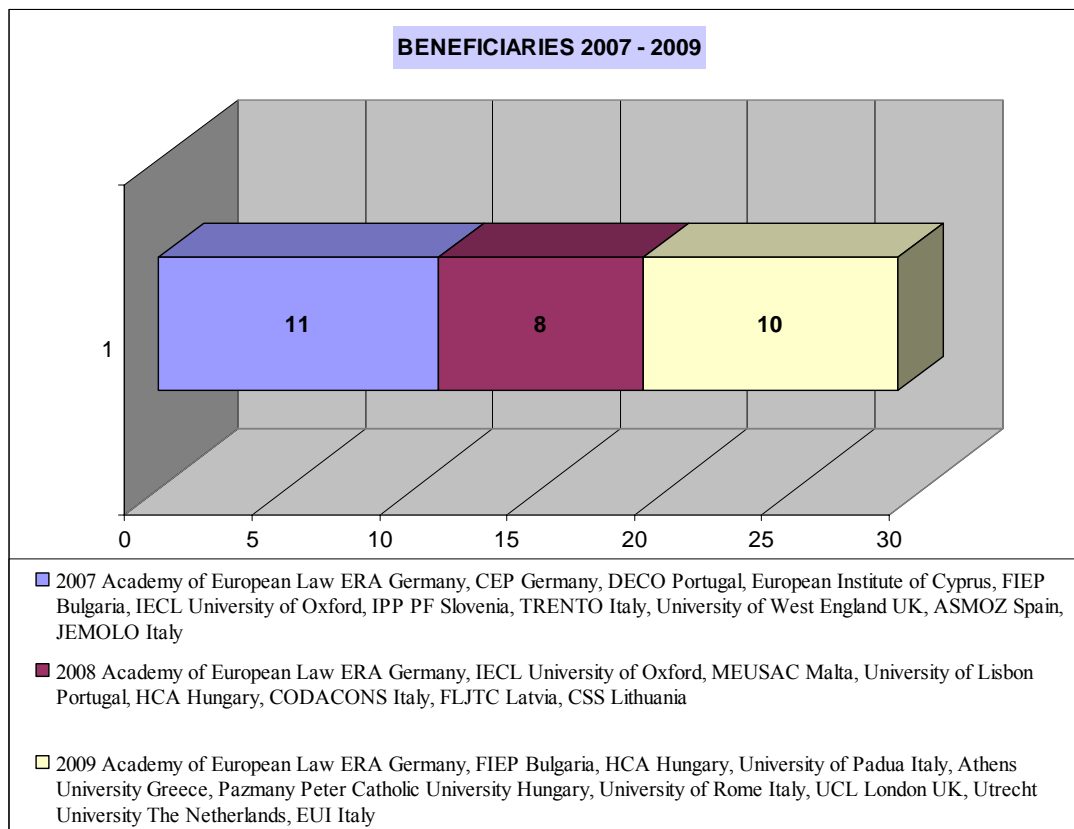
A VERSENYJOGI EGYEDI PROJEKTEK

Az éves munkaprogramok úgy rendelkeznek, hogy minden évben 800 000 eurós költségvetés van fenntartva az európai versenyjog végrehajtásának területén indított egyedi projektek társfinanszírozására.

Az elfogadott projektek a nemzeti bíróságok közötti igazságügyi együttműködést, valamint a bírák képzését érintik az európai versenyjog különböző vetületeinek, különösen a vállalkozásokra és az állami támogatásokra alkalmazandó szabályoknak a területén.

A legtöbb projekt képzési tevékenységekre irányul, legyen szó konferenciákról és tudományos tanácskozásokról, avagy a szó szoros értelmében vett tanfolyamokról.

Az alábbi diagram a három év alatt támogatásban részesült kedvezményezettek listáját összegzi:

Bleu (titre): Kedvezményezettek 2007 és 2009 között

Bleu: 2007: Európai Jogi Akadémia (ERA), Németország; Európai Politikai Központ (CEP), Németország; DECO, Portugália; Ciprusi Európai Intézet; FIEP, Bulgária; IECL Oxford; IPP PF, Szlovénia; TRENTO, Olaszország; Nyugat-Angliai Egyetem, Egyesült Királyság; ASMOZ, Spanyolország; JEMOLO, Olaszország

Rouge: 2008: Európai Jogi Akadémia (ERA), Németország; IECL Oxford; MEUSAC, Málta; Lisszaboni Egyetem, Portugália; Magyar Központi Hatóság, Magyarország; CODACONS, Olaszország; FLJTC, Lettország; CSS, Litvánia

Jaune: 2009: Európai Jogi Akadémia (ERA), Németország; FIEP, Bulgária; Magyar Központi Hatóság, Magyarország; Padovai Egyetem, Olaszország; Athéni Egyetem, Görögország; Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Magyarország; Római Egyetem, Olaszország; UCL London, Egyesült Királyság; Utrechti Egyetem, Hollandia; EUI, Olaszország

A társfinanszírozott képzéseknek gyakorlatilag a felét (29-ből 13-at) a trieri Európai Jogi Akadémia (ERA) tartotta.

A képzéseken az Unió mindenféle nemzetiségű bírái részt vettek.

2007 óta, amikor is a Polgári jogi jogérvényesülés program kiegészült a versenyjogi vetülettel, bírák (valamint ügyészek és más igazságszolgáltatásban dolgozó szakemberek) növekvő számban vehettek részt képzéseken: 2007-ben számuk 499 volt, 2008-ban 678, 2009-ben pedig 747.

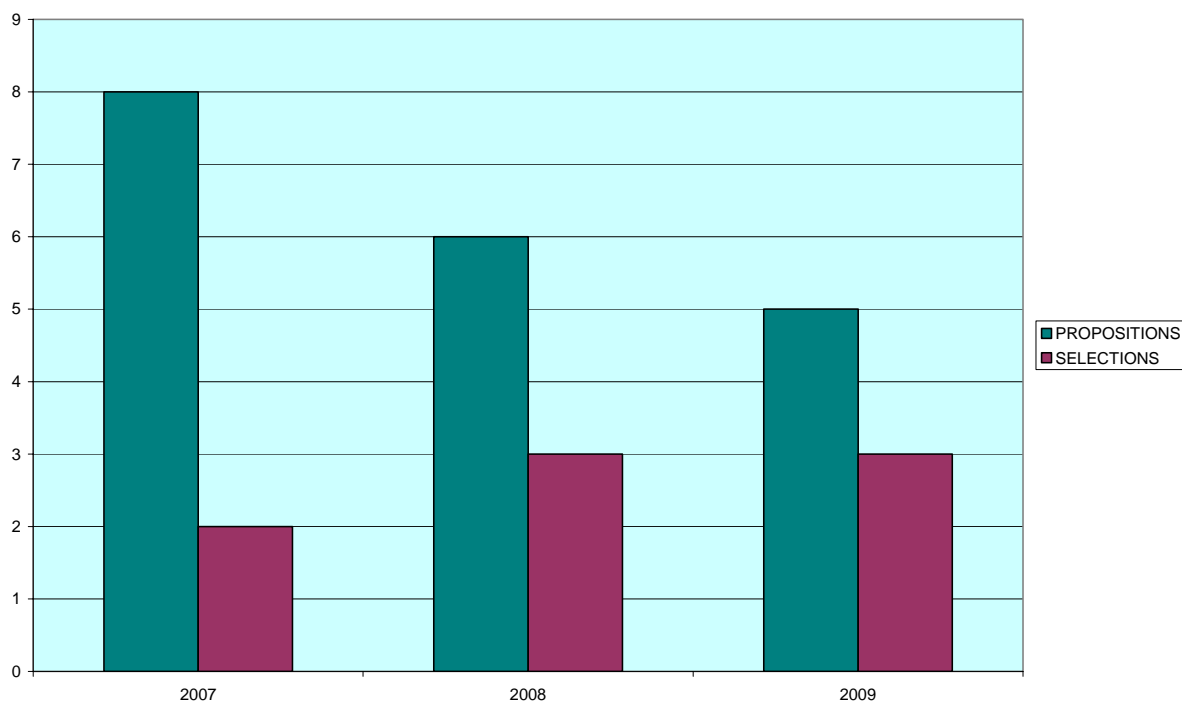
A MŰKÖDÉSI TÁMOGATÁSOK

- Pályázati felhívást követően odaítélt támogatások

Az első három évben az egyes nem kormányzati szervezetek munkaprogramja társfinanszírozásának lehetősége csak kevés (19) pályázatot vonzott, és ebből csak néhány került elfogadásra (az első három év alatt 6 különböző szervezet került kiválasztásra, melyekből egy három alkalommal, egy másik pedig kétszer).

Az ilyen típusú fellépésekre fenntartott előirányzatok lekötése nem megfelelő módon történt (a program első három éve alatt a rendelkezésre álló előirányzatoknak mintegy 30, 50 és 60 %-a került lekötésre), ami arra készítette a Bizottságot, hogy 2011-től ezt az indikatív összeget számottevően, 500 000 euróról 150 000 euróra csökkentse.

A jelentés összefoglalásában még visszatérünk erre a forráskivonásra, valamint a belőle levonandó következményekre.

Vert: Pályázatok

Rouge: Elfogadott pályázatok

- Az alaphatározatban említett szervezeteknek nyújtott támogatások

A 2007. szeptember 25-i határozat 4. cikkének d) pontja úgy rendelkezik, hogy működési támogatás adható két, név szerint megnevezett európai hálózat működtetéséhez: az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai elnökei hálózatának, valamint az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsok európai hálózatának. Ez a rendelkezés csak annyit jelent, hogy a pályázati felhívások kontextusában ezekre a szervezetekre nem vonatkozik a versenyztetés, viszont év elején munkaprogramot, majd zárójelentést kell benyújtaniuk, amelyeket a Bizottság először elemez, és csak ezután folyósítja az előfinanszírozást és a fennmaradó összeget.

Az Európai Unió tagállamai legfelsőbb bíróságainak elnökei szövetséget akartak létrehozni, melynek alapító közgyűlésére 2004. március 10-én került sor a francia Semmitőszéken az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával (AGIS program).

Az elnökök hálózata lehetőséget teremt az európai szervek számára, hogy konzultációt folytassanak a legfelsőbb bíróságokkal, az utóbbiak számára pedig megteremti az együttgondolkodást és az eszmecserét előmozdító közeledés feltételeit. A hálózat tagjai tudományos tanácskozásokra gyűlnek össze, melyeken közérdekű témákat vitatnak meg. Az európai igazságügyi hatóságok csereprograma keretében – az Európai Igazságügyi Képzési Hálózattal közösen – tanfolyamokat szerveznek a legfelsőbb bíróságok tagjai számára.

A hálózat 2006 óta egy közös esetjogi portálra vonatkozó projekten dolgozik, amely az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával lehetővé teszi majd a hálózat tagjai számára valamennyi nemzeti esetjogi adatbázis lekérdezését.

A hálózat tevékenysége, és konkrétan az esetjogi portál a Polgári jogi jogérvényesülés program által lefedett területen kiemelt jelentőséggel bír.

Az európai támogatás tette lehetővé, hogy 2008-ban megalakuljon és megkezdhesse működését az országos igazságszolgáltatási tanácsok hálózata.

MEGÁLLAPÍTÁSOK ÉS AJÁNLÁSOK

- **Megállapítások**

A program csak valamivel több mint három évvel ezelőtt látott napvilágot, és a finanszírozásban részesített fellépések közül még csak kevés zárult le. Következésképpen a program hatását és eredményeit még korai értékelni.

Mát most megállapítható viszont, hogy a finanszírozott fellépések, legyen szó a Bizottság kezdeményezésére indított fellépésekről, avagy egyedi projektekről, jól illeszkednek a program célkitűzéseire, és általánosságban is, a Bizottság azon szándékához, hogy a polgári jogi jogérvényesülés területén előmozdítsa az európai jog ismeretét és helyes alkalmazását.

A Bizottság már folyamatban lévő főbb kezdeményezéseinek (igazságügyi atlasz, adatbázis, tájékoztató fellépések, konferenciák és tanulmányok) rendeltetése az, hogy az igazságügyben dolgozó szakembereket, sőt a széles nagyközönséget is különböző és egymást kiegészítő eszközökkel tájékoztassák az európai jog polgári kérdésekben bekövetkezett legfrissebb fejleményeiről. A hangsúly különösen a gyakorlati, az új kommunikációs technológiák révén közvetlenül hasznosítható tájékoztatáson van.

Az egyes nem kormányzati szervezetek munkaprogramjának a költségvetés korlátozottabb részével történő társfinanszírozásának a lehetősége az első három évben csak kevés pályázatot vonzott, és ebből csak néhány került elfogadásra (az első három év alatt csak 6 különböző szervezet került kiválasztásra).

Következésképpen nem kérdőjelezhető meg a Polgári jogi jogérvényesülés program célkitűzéseinek releváns volta, melyek a Bizottság jogalkotási tevékenységének sorába illeszkednek, vagy néha meg is előzik azt. A Polgári jogi jogérvényesülés program az előző programok folytatásaként az igazságszolgáltatás területén fontos szerepet játszik az európai politika támogatásában. A viszonylag szerény összeggel finanszírozott tevékenységek

lehetővé teszik a szervezett civil társadalom és a tagállamok hatékony bevonását a harmonikus európai jogalkotásba és jogalkalmazásba.

A program irányítása egyébiránt még korlátozott emberi erőforrásokkal is hatékony, és ezzel a Bizottság partnerei is egyetértenek.

- Ajánlások

Mindazonáltal a program hatékonyságának fokozása érdekében különféle ajánlások fogalmazhatók meg.

- Miként tegyük a programot vonzóbbá?

Jóllehet a finanszírozott fellépések minősége minden jel szerint nem vonható kétségbe, meg kell állapítani, hogy a beadott pályázatok száma nem túl magas, és földrajzi megoszlásuk sem túl változatos (lásd a fenti diagramokat). A Bizottság 4 év alatt így csak kevéssel több mint 150 pályázatot kapott, miközben már az első évben 100-150 körülire számított (3 év elteltével ezt, a munkaprogramokban a „várt eredmények” rovat alatt szereplő számot lecsökkentették).

Ez különféle okokkal magyarázható, melyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- A programban tárgyalt témák különösen elmélyült szakmaisága (amely a Daphne III., az Alapvető jogok és uniós polgárság, sőt még a Büntetőjogi jogérvényesülés programoknál is mélyrehatóbb), ami oda vezet, hogy a pályázás a bennfentes pályázóknak lesz fenntartva.
- A kis szervezetek nehezen találhatnak partnereket és személyes társfinanszírozási forrásokat.
- A program „ügyfelei” szűk körének kivételével a program kevéssé ismert.
- A lehetséges pályázók tartanak a bonyolult eljárásoktól.

Míg a fent felsoroltak közül az első nehézség magának a programnak a jellegéből adódik, a másik hármon kétféleképpen lehet változtatni:

- Egyrészt a program jobb reklámozása révén, különösen a tagállamokban történő ismertető útján, melyek lehetővé teszik a szűkebb helyi szervezetek tájékoztatását, a pályázás, a jó projekt-összeállítás és a partnerek megtalálása mikéntjének az ismertetését. A Bizottság partnerként jár el az érintett ország hatóságaival, melyek vállalják az érdekelt szervezetek egybegyűjtését. A 2008 óta több tagállamban lezajlott ilyen típusú látogatások lehetővé tették a tagállamok részvételi arányának növelését.

- Másrészt az eljárások egyszerűsítése révén. Az egyszerűsítés, melyet minden érdekelt szereplő kórusban követel, olyan gyakorlat, melynek együtt kell járnia az átláthatóság, a jó pénzügyi gazdálkodás és az érintett partnerekkel való egyenlő bánásmód követelményével. A jelenlegi eljárások következtében a pályázati felhívás kiírása és a fellépések megkezdése között túlságosan hosszú idő telik el, ami a kockán forgó összegekhez képest aránytalanul soknak tűnő eljárási szakasszal magyarázható (a pályázatok benyújtásának határideje, a bizottsági belső eljárások, a költségvetések megvitatása a kedvezményezettekkel, komitológiai eljárás).

- Jobban meghatározott, és a Bizottság politikai prioritásaival nagyobb összhangban lévő prioritások

A prioritások meghatározásának fokozottabban a politikai prioritásokra kellene összpontosítani, és olyan projekteket kellene előnyben részesíteni, melyek megfelelnek ezeknek a prioritásoknak.

Ezenfelül a projektek és a program egésze jobb láthatóságának biztosítása érdekében a projektek eredményeinek terjesztésére fokozottabb figyelmet kellene fordítani.

- Több európai hozzáadott érték

A pénzügyi erőfeszítéseket valódi európai dimenzióval bírni, és jelentős európai hozzáadott értéket képviselő projektekre kellene összpontosítani. E célkitűzés megvalósítása érdekében nagyobb projekteket kell finanszírozni. Az éves munkaprogramoknak, valamint a következő alaphatározatnak ebből a célból tartalmazniuk kellene a szükséges rendelkezéseket.

A most folyó programra vonatkozó bizottsági alaphatározati javaslat azt tartalmazta, hogy legalább három tagállam részvételére van szükség, míg a végleges szöveg már csak kettőről beszél (a Büntetőjogi jogérvényesülési programban még „nemzeti” projektek elfogadásáról is lehet szó).

- Működési támogatások

Miként fentebb kiemeltük, a program „működési támogatások” oldala eddig kiábrándító eredményeket hozott, ami magyarázható egyrészt az ilyenfajta támogatásoktól való elfordulással, de azzal is, hogy a beérkezett pályázatok zöme gyakran közelebb áll egy egyedi cselekvési projekthez, mint egy éves munkaprogramhoz. Ráadásul az ilyenfajta tevékenység esetében igen nehéz az európai dimenzió körülhatárolása (a valódi európai hálózatok kivételével, melyek a bizottsági javaslat magvát alkották).

A működési finanszírozásra szolgáló pályázati felhívás éves közzététele által jelentett munkateherre, valamint az elért eredményekre figyelemmel a Bizottságnak mérlegelnie kellene, hogy ezt a tapasztalatot 2014-ben kerülje el.

- A programok közötti kapcsolatok: az összeolvadás felé?

A 2014-ben kezdődő következő pénzügyi programozási időszakra tekintettel a program megreformálásának különböző lehetőségei vehetők fontolóra, közöttük a Büntetőjogi jogérvényesülés ikerprogrammal való összeolvadás is. A programok 2007-ben eltérő jogalapjaik miatt lettek elkülönítve, ami ugyancsak eltérő elfogadási eljárást feltételezett, ám ez a probléma a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta már nem merül föl.

Következésképpen a Bizottság mérlegelhetné egy, a jelenlegi Polgári jogi jogérvényesülés programot és a Büntetőjogi jogérvényesülés programot egyesítő „Jogérvényesülés” program előterjesztésének a lehetőségét.